

הקדמה

מה אשיב לדי', כל תגמולוהי עלי.
כוס ישועות אשא, ובשם די' אקרא.

ואילו פיננו מלא שירה כים,
ולשונו רינה כהמון גליו,
ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע,
ועינינו מאירות כשמש וכירח,
וידינו פרושות כנשרי שמים,
ורגלינו קלות כאיילות,
אין אנחנו מספיקים להודות לך, די' אלקינו ואלקי אבותינו,
על אחת מאלף אלף אלפים ורבי רבבות פעמים הטובות ניסים ונפלאות
שעשית עם אבותינו ועמנו.

את אהבת התורה, אהבת הארץ ואהבת ירושלים זכיתי לקבל מהורי ז"ל.
אבי מורי, ר' ישעיה מרדכי ז"ל, זכה להינצל בחסדי שמים מאש ההשמדה
ההמונית של השואה, ולעלות לארץ ישראל, ומעלייתו לארץ ועד ימיו האחרונים
הקדיש את חייו לביטחון המדינה. אבי ז"ל שירת בצבא הקבע ובמשרד הביטחון,
ואף זכה בפרס משרד הביטחון על מסירותו וחריצותו בעבודה. פעמים רבות בעת
שהיה לובש את מדי הצבא היה אומר: "כאשר אני לובש את מדי הצבא אני חש
שבסופו של דבר - למרות כל הצרות והאסונות - אנחנו ניצחנו את הרשעים
הארורים שזממו להשמידנו".

אבי ז"ל לא זכה ללמוד הרבה בילדותו, עקב התייתמותו בגיל צעיר מאביו
ז"ל, ויציאת אחיו הגדולים מהבית. אך בבגרותו, לאחר שכבר הקים משפחה,
התאמץ לחזור וללמוד, ובשנותיו האחרונות השתתף מדי יום בשיעור גמרא, וגם
אירגן קבוצת אנשים, אותם לימד משניות מדי שבת. אפילו בימי מחלתו הקשה,
למרות היותו מיוסר בגופו, מסר נפשו והלך מרחק גדול ללמד את השיעור השבועי
במשנה. כמו כן חינך אותי ואת אחי, שניבדל לחיים טובים וארוכים, לאהבת
התורה, לאהבת הארץ ולאהבת ירושלים. תמיד המריץ אותנו שנלמד ונצל היטב
את הזמן, ופעמים רבות בזמן החופשות לקחנו לירושלים ולמקומות נוספים בארץ.

בשנותיו האחרונות עודדני והמריצני שאעלה חידושי תורה על הכתב, ושמחה גדולה היתה לו עם כל מאמר שזכיתי לפרסם. ספר זה מוקדש לעלוי נשמתו.

אמי מורתי, מרת מרים ז"ל, זכתה להינצל מהשואה יחד עם הוריה, בזכות אותו חסיד אומות העולם שהציל רבבות מבני עמנו, קרל לוץ ז"ל, וזכתה לעסוק במסירות נפש בכיבוד אביה ואמה, עד ימיהם האחרונים. אמא היתה דבקה בירושלים, ומיד עם שחרורה של עיר קדשנו עלתה להתפלל בכותל המערבי, שריד בית מקדשנו.

בהיותי תינוק נהגה כאמו של רבי יהושע בן חנניה, והיתה שמה את עריסתה במרפסת הפונה לכיוון הישיבה הסמוכה לביתנו, כדי שיידבקו אוזני בדברי תורה. לאחר מכן, בגיל הילדות ישבה לידי שעות רבות ועזרה לי בלימודי, ותמיד עודדה אותי שארכוש עוד ועוד ספרי קדש. גם לה היתה שמחה גדולה בכל מאמר שיצא לאור, והיא זכתה גם לראות את שני ספרי הראשונים יוצאים לאור, וללמוד בהם. ספר זה מוקדש לעלוי נשמתה.

לפני כשתים עשרה שנים, ביום טוב ראשון של חג הסוכות תשס"ח, הסתלק מאתנו מורנו ורבנו, ראש ישיבתנו, הרב הראשי לישראל (בין השנים תשמ"ג-תשנ"ג), גאון הדור ומנהיגו, מרן הרב אברהם אלקנה כהנא שפירא זצ"ל. גם כאשר הגיע רבנו לגיל מופלג של למעלה מתשעים שנה, היה רבנו בכוחותיו, עד קרוב לשנתו האחרונה. נוהג היה רבנו לעבור לפני התיבה בתפילות היום הקדוש, יום הכפורים, ואנו, תלמידיו, שזכינו לשמוע אותו קורא בקול גדול את סדר עבודת הכהן הגדול ואת תפילת נעילה, קוינו להמשך אריכות ימיו על ממלכתו, ולראותו משמש ככהן גדול בבית המקדש.

שבר על שבר הושברנו חודשים ספורים אחר כך, בליל ראש חודש אדר ב' באותה שנה, עם חדירת מחבל רוצח בן בליעל לספרית ישיבתנו הקדושה, ורציחת שמונה בחורים צדיקים וקדושים, ובהם הקדוש יונדב חיים הי"ד, בנם של מחותנינו היקרים, הרב צמח ואלישבע הירשפלד, שיבדלו לחיים טובים וארוכים. יהי רצון שמורנו ורבנו זצ"ל ושמונת הקדושים הי"ד יהיו מליצי טוב עבור כלל ישראל, ונוכה לראותם בקרוב קמים בתחיית המתים, עם שאר מתי ישראל. ספר זה מוקדש גם לעלוי נשמותיהם הטהורות.

חסדי ד' אזכיר, תהלות ד', כעל כל אשר גמלנו ד'.
אודך ד' אלקי בכל לבבי, ואכבדה שמך לעולם.
כי חסדך גדול עלי, והצלת נפשי משאול תחתיה.

מלבד החסדים הפרטיים והכלליים שעשה ד' עמי מעודי עד היום הזה, אזכיר
עוד את נס הצלתי באותו לילה נמהר, ליל ראש חודש אדר ב' תשס"ח.
באותן דקות ממש שבהן אירע הפיגוע, הייתי אמור להיכנס לספריה, ללימוד
שיעור המתקיים באופן קבוע בספריה באותה שעה. וכפסע היה ביני ובין המות,
שכן משמיים עכבוני כדקה או שתיים, כך שכאשר התקרבתי לישיבה כבר שמעתי
את היריות, והודיעוני שמחבל חדר לספרית הישיבה. מתוך כך לא נכנסתי לספריה
ולא נפגעתי, ברוך ד', ואף נמנעה ממני החרדה הנוראה שהיתה מנת חלקם של
חברי שבאו לשיעור, שגם אלו שלא נפגעו בגופם, נתונים היו במתח נורא למשמע
היריות על ידם ממש. ד' ירפא את שברם ואת שבר עמו בגאולה השלמה בקרוב.

שלמי תודה

ברצוני להודות לכל הרבנים והמורים שמהם למדתי ושמהם אני זוכה ללמוד, ולכל החברים והתלמידים שמהם למדתי ושמהם אני זוכה ללמוד.

תודה גדולה חב אני לראש ישיבת "מרכז הרב" והרב הראשי לישראל (בין השנים תשמ"ג-תשנ"ג), מרן הגאון הרב אברהם שפירא זצ"ל, מחבר הספרים "מנחת אברהם" (עד עתה יצאו לאור ארבעה כרכים), "מורשה" (עד עתה יצאו לאור שני כרכים), וספרים נוספים, שקרבני תמיד בסבר פנים יפות, ועודדני וזרזני לכתוב את הדברים המתחדשים, וגם זיכה אותי ללמד בישיבתו הקדושה. חלק מהמאמרים המופיעים בספר ניתנו כשיעורים בישיבה.

יבדל לחיים טובים וארוכים בנו, הרב הגאון רבי יעקב שפירא שליט"א, ראש הישיבה, שמזכה אותי להמשיך ללמד בישיבה ומזרז אותי לכתוב מאמרים וספרים.

כמו כן תודתי נתונה לרב שמחה כהן זצ"ל, שהיה הר"מ שלי בישיבה התיכונית במשך שלוש שנים, והתווה את דרכי בלימוד התורה. יבדל לחיים טובים וארוכים הרב צבי פריינד שליט"א, מחבר הספר "עטרת צבי" על מסכת עבודה זרה, שהיה גם הוא הר"מ שלי בישיבה התיכונית, והעמיק בי את חשיבות לימוד התורה.

חלק מהמאמרים המופיעים בספר ניתנו כשיעורים גם ב"ישיבת ירושלים לצעירים", בראשותו של הרב ירחמיאל ויס שליט"א בעשרות השנים האחרונות וכעת בראשותו של הרב יאיר גזבר שליט"א, וכן בישיבה הקטנה "מורשה", בראשותו של הרב הלל פלסר שליט"א, וכן במכון "מרחבים", בראשותו של הרב יגאל שפרן שליט"א והרב יששכר גואלמן שליט"א, שגם בו זכיתי ללמד.

תודה מיוחדת לחמי ולחמותי המלומדים, ר' צבי ומתוקה אלפר הי"ו, שעוזרים לנו בכל אשר אנחנו צריכים, וזרזוני להוציא ספר זה לאור. חלק מהסוגיות הנידונות בספר התבררו בשיעורים שניתנו בביתם.

תודה לאחי הגדול, הרב יגאל שליט"א, ראש ישיבת "ישועת מרדכי" (על שם אבינו ז"ל), שאָתו דנתי בחלק גדול מהמאמרים.

כמו כן יעמוד על הברכה אחי הצעיר, הרב יצחק יפתח שליט"א, שעזר לי בשלבים שונים של הספר וגם קרא חלק מהמאמרים והעיר עליהם.

תודה לכל בני ובנותי היקרים שעזרו בהגהה, בהערות ובהארות.

תודה מיוחדת לבני היקר, הרב ישעיה מרדכי נ"י, שקרא את כל הספר בעיון רב, הגיה אותו, העיר עליו הערות רבות וחשובות, עזר בעריכת המאמרים, ולמד אתי שעות רבות לבררו לעמקו.

תודה מיוחדת לבני היקר, הרב בניהו נ"י, שקרא את רוב הספר בעיון, העיר הערות רבות וחשובות, וגם עסק בצדדים המעשיים שלו.

כמו כן תודה מיוחדת לאחייני הרב ישי יעקב נ"י, לרב גרשון באס נ"י, עורך הספר "מבחירי צדיקיא", לרב עמוס מדמון נ"י ולרב בנימין רוזנברג נ"י, שקראו את רוב הספר בעיון, והעירו הערות רבות וחשובות.

הרב עמוס מדמון נ"י גם הרים תרומה תרומה משמעותית להוצאת הספר, לעלוי נשמת הוריו ז"ל.

תודה לרב עמיחי כנרתי שליט"א, מהדיר הספרים "לקט יושר", "יוסף אומץ", "נוהג כצאן יוסף" ו"רש"י ורשב"ם על פרק ערבי פסחים", לרב רפאל וסרטיל נ"י, עורך הספרים "ברכת אשר" ו"מפי כהן" על התורה, ו"עבודה שבלב" על התפילה, ולרב אברהם בורשטין נ"י שקראו חלק מהמאמרים והעירו הערות חשובות.

כמו כן ברצוני להודות לחברי הרב שלמה כ"ץ נ"י, הרב שמואל כהן נ"י, הרב אברהם הכהן משניות נ"י, הרב מנחם קלנגל נ"י, ורבנים נוספים, שהמריצו אותי להוציא ספר זה לאור.

תודה לרב חיים רפאל עטיה נ"י ולאשתו שתחי', הפקה "עטרת", על הפקת הספר.

חלק מהמאמרים כבר ראה אור במספר בטאונים, בעיקר בבטאון "ניצני ארץ", ותודתי לעורכיו ולחברי המערכת.

כל המאמרים בספר לא היו נלמדים ונכתבים לולא עזרתה המתמדת של אשתי היקרה ארנה, מנשים באהל תבורך, שלוקחת על עצמה בשמחה את עול הבית, כדי שאהיה פנוי לעסוק בתורה מתוך שלוה והרחבת הדעת.

נוסף על כך היא קראה חלק גדול מהמאמרים, והעירה עליהם הערות רבות וחשובות. שלי ושלכם - שלה הוא.

יזכנו ד' לראות את צאצאינו הולכים בדרך התורה, ולא תמוש התורה מפינו ומפי זרענו ומפי זרע זרענו מעתה ועד עולם, ונזכה לראות בקרוב, יחד עם כל עם ישראל, ברוממות קרנם של ישראל, ברוממות קרנה של ארץ ישראל, ברוממות קרנה של ירושלים עיר הקודש, בביאת המשיח ובבנין בית המקדש.

שנת השבעים ושתיים למדינת ישראל

חמישים ושתיים שנה לשחרור ירושלים ומקום המקדש

על הספר

בספר נכתבו למעלה מחמישים מאמרים העוסקים בנושאים בחומש דברים,

ובהם :

כיצד נגיע לאהבת ד'?

האם מותר לכרות ברית עם גויים?

מהי הברית ומהו החסד שד' נשבע לאבותינו?

ארון הברית - אחד או שנים? והאם הוא יצא למלחמה?

המקום אשר יבחר ד'

היתר הבמות ואיסורן בזמנים השונים וסיבותיהם

השמחה בתורה בכלל ובפרשת ראה בפרט

פרשיות הרגלים בתורה בכלל ובפרשת ראה בפרט

הרחבת גבולות הארץ והלימוד האמוני העולה ממנה

שמחה של מצוה ושמחה בכל הטוב

מה מטרת מעמד הברכה והקללה?

התשובה והגאולה

המרגלית החורזת את כל פירושו של רש"י : שבחם של ישראל

הלומד בספר יגלה שהחומש כולו טבוע בשלושה חותמות :

האהבה, הברית והשמחה.

מבריתות האהבה שכרת ד' עם האבות, אל בריתות האהבה שכרת ד' עם הבנים,

ואל השמחה, שמופיעה בעיקר ביחס לבית המקדש, שיבנה במהרה בימינו.

המאמרים פותחים בקשיים המתעוררים בפשט הפסוקים או בדברי רש"י,

ומרחיבים את היריעה מתוך התייחסות למפרשים רבים, ראשונים ואחרונים,

ומהם עולים לקחים אמוניים או מוסריים, ובראשם אהבת ד' לעם ישראל.

המאמרים הם עיוניים, אך הם נוחים לקריאה, כיון שהם כתובים בשפה

ברורה, מחולקים לפרקים ולסעיפים, ומופיע בהם סיכום.

יהי רצון שבזכות העיסוק באהבת ד' לעם ישראל, ובהשראת שכינתו עלינו,

נוכה לגאולה השלמה, מתוך אהבת ד' אותנו והשראת שכינתו עלינו בבנין בית

המקדש, במהרה בימינו, אמן.